Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

NAPOLYON İŞGALİ KARŞISINDA İSPANYOL DİRENİŞİ VE KUVA-YI MİLLİYE'NİN FAALİYETLERİ ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMA

Çağdaş YÜKSEL
Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, cyuksel@pau.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-2230-3702

Yüksel, Çağdaş. "Napolyon İşgali Karşısında İspanyol Direnişi ve Kuva-Yı Milliye'nin Faaliyetleri Üzerine Bir Karşılaştırma". ulakbilge, 92 (2024/2): s. 126–134. doi: 10.7816/ulakbilge-12-92-05

ÖZ

Gerilla savaşı uzun yıllar boyunca macera arayanların yürüttüğü düzensiz ve disiplinsiz bir mücadele olarak görülmüştür. Gerilla savaşına maruz kalan tarafların bu tarz mücadeleyi haydutluk eşkıyalık olarak yaftalamaları bu tarz tarih yazımına kaynaklık etmiştir. Ancak gerilla savaşı askeri tarih boyunca önemli kırılma anlarına sebep olmuştur. Düzenli ordu ile iş birliği içinde yürütülen gerilla savaşı çoğu zaman zayıf tarafın zafer kazanmasında kilit rol oynamıştır. Bu çalışmada Napolyon'un İspanya işgali sonrasında İspanyolların tesis ettiği gerilla çeteleri ile İtilaf Devletleri'nin işgalleri karşısında Anadolu'da ortaya çıkan Kuva-yı Milliye'nin faaliyetleri karşılaştırılmıştır. Ayrıca gerilla savaşının prensipleri ve bu mücadeleler sırasında bu prensiplerin ne kadar hayata geçirilebildiği analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kemal Atatürk, Napolyon Bonapart, Millî Mücadele, Gerilla Savaşı

Makale Bilgisi:
Geliş: 19 Ocak 2024 Düzeltme: 22 Nisan 2024 Kabul: 9 Mayıs 2024

© 2024 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Tarih boyunca gerilla savaşı genellikle düzensiz, disiplinsiz ve macera arayan kişilerin yürüttüğü basit mücadele olarak değerlendirilmiştir. Güçlü tarafın gerilla savaşını ve gerilla yapılanmalarını küçük görerek aşağılaması bu bakış açısını yaygın hale getirmiştir. Ancak özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında bazı ülkelerin silah teknolojilerinde büyük gelişme göstermeleri sonrasında bu gelişimi yakalayamayan ülkeler için gerilla savaşı büyük önem kazanmaya başlamıştır. Nükleer silahların gelişmesi ve hava gücünün artması ise gerilla savaşının dünya genelinde yaygın hale gelmesine yol açmıştır. Vietnam Savaşı sırasında gerilla tipi savaşın zafer kazanması sonrasında gerilla savaşı hem güçlü hem de güçsüz ülkelerin önceliği haline gelmiştir. Bunun temel nedeni gerilla savaşının artık gönüllüler tarafından değil pek çok devletin düzenli ordusu tarafından hayata geçirilmesidir. Bu durum gerilla savaşı ile mücadele etmek için güçlü ülkelerin de bu savaşa uygun kuvvetler yetiştirmesini zorunlu kılmıştır. Her ne kadar gerilla savaşı tarih boyunca düzenli orduya katılmak istemeyenlerin başvurduğu basit bir yol olarak görülse de bu tarz mücadelenin oldukça zor bir yapısı vardır. Öncelikle gerilla savaşı her zaman dinamik şekilde icra edilmelidir. Çatışmaların durması gerilla savaşı için en tehlikeli durumdur. Gerilla savaşında az zayiatla sonuç alma temel prensiplerden bir diğeridir. Büyük darbelerden ziyade küçük ve sürekli darbe peşinde koşmak da temel hedef düşmanın psikolojisi olduğu için gerilla savaşının en önemli zorunluluklarından birisidir. Kuvvetlerin hızlı şekilde bir araya gelmesi ve saldırı sonrasında dağılması büyük önem taşımaktadır. Yine gerilla çetelerinin düşmanla çatışmaktan ziyade düşman hatlarının arkasında faaliyet göstermeleri ve düşmanın ikmal faaliyetlerine zarar vermeleri çok büyük önem taşımaktadır. Son olarak gerilla savaşının düzenli ordu ile koordineli şekilde yürütülmesi başarı için büyük önem taşımaktadır.

Gerilla savaşı iç ve dış kaynaklı olmak üzere pek çok riski de beraberinde getirmektedir. Gerilla savaşına maruz kalan düşman kuvvetlerinin halka yönelik şiddet eylemleri bu tarz mücadelenin en önemli dışsal riskidir. Yine gerilla tarzı mücadelenin genellikle uzun sürmesi şiddetin tırmanmasına ve halkın çok fazla acı çekmesine yol açmaktadır. Gerilla mücadeleleri pek çok içsel sorunu da beraberinde getirmektedir. Bunlar çetelerin birbirleri ile mücadelesi, çetelerin halka yönelik davranışları, çeteler ve ordu arasındaki koordinasyon problemleri, mücadeleye uygun vasıfları taşımayan kişilerin savaşa katılması olarak sayılabilir. Fakat en önemli içsel risk faktörü savaş ortamını fırsat bilerek kişisel amaçlarını gerçekleştirmek üzere çete kuran veya çetelere katılanlardır. Bu kişiler zevk için öldürme, yağma, tecavüz veya nüfuz kazanma için mevcut mücadeleyi kullanarak halkın mücadeleden soğumasına yol açabilirler. Gerilla savaşında başarı için halkın desteğinin şart olduğu dikkate alındığında bu tip kişilerin verdiği zararın boyutu kolayca anlaşılmaktadır.

Napolyon'un İşgali Karşısında İspanyol Direnişi

14. Louis döneminden itibaren Fransa ve İspanya arasındaki yakınlaşma hız kazanmıştır. İngiliz İmparatorluğu'nun yükselişi ve denizlerdeki hakimiyeti bir bakıma iki ülkenin yakınlaşmasını zorunlu kılmıştır (Roberts, 2023, 537). Fakat Fransız İhtilali Fransız-İspanyol ilişkilerinde büyük bir değişikliğe yol açmıştır. Fransızların monarşiyi devirmeleri İspanya'da şüphe uyandırmış, Fransa Kralı'nın idam edilmesi ise İspanyolları Fransız karşıtı koalisyona itmiştir. İspanya Fransa'ya saldıran taraf olsa da Fransız Orduları büyük başarılar kazanınca İspanya savaştan çekilmek zorunda kalmıştır (Sanz, 2014, 115-116).

Bu durum sonrasında başbakanlığa gelen Godoy yönetimindeki hükümet bir yandan reform programı başlatırken diğer yandan Fransa ile yakınlaşmaya başlamıştır. Fransa'da Napolyon'un iktidara gelmesinden sonra Fransa karşısındaki yenilgi ve Napolyon'un zaferleri nedeniyle İspanya Fransa'nın müttefiki haline gelmiştir. İspanyol donanmasının sağladığı destek Napolyon'u özellikle memnun etmiştir. İki ülkenin de İngiliz donanmasından rahatsız olması bu ittifakı oldukça kolay hale getirmiştir. Fransız ve İspanyol donanmalarının Tarafalgar Savaşı'nda İngiliz donanmasına mağlup olması ve İspanyol donanmasının neredeyse tamamının ortadan kalkması İspanya'da Fransız karşıtı bir hava oluşturmuş ve halkın mevcut hükümet ile reformistlere cephe almasına yol açmıştır (Pamukoğlu, 2021, 68; Sanz, 2014, 117). Bu tepki bir yandan Napolyon'un İspanya'ya müdahale etmesini kolaylaştırırken diğer yandan İspanyolların Fransız işgaline gösterdikleri tepkiyi oldukça büyük hale getirmiştir.

Tarafalgar yenilgisi sonrasında halk ve soylular Godoy karşıtı hale gelseler de Kral IV. Carlos hükümeti desteklemeyi sürdürmüştür. Bu durum pek çok kişinin veliaht prens Fernando'yu desteklemesine yol açmıştır. Darbe şüphesine rağmen Kral oğluna yönelik bir girişimde bulunmamıştır. Bu tutum neticesinde birkaç ay sonra halk Godoy'un evine saldırmış ve Kral tahtı oğluna bırakmak zorunda kalmıştır. (Sanz, 2014, -118).

Aslında Napolyon'un İspanya'ya müdahale etmesi sadece İspanya'daki karışıklıklarla ilgili değildir. Tilsit Antlaşması sonrasında Napolyon Fransız İmparatorluğu'nun nüfuz alanını Doğu Avrupa'ya kadar genişletmiş ve

gücünün doruğuna ulaşmıştır. Rusya, Avusturya ve Prusya gibi ülkeler Fransa ile anlaşmak zorunda kalsalar da İngiltere Napolyon'a karşı mücadelesini sürdürmüştür. Napolyon bu sorunu çözmek için Kıta Ablukası sistemini uygulamaya koymuştur. Tilsit sonrasında Napolyon Kıta Ablukası'nı uygularken fark ettiği iki zayıf noktayı güçlendirmeye karar vermiştir. Bu kapsamda İsveç ve Portekiz üzerinde baskı kurarak İngiliz mallarının Avrupa'ya girmesine tamamen engel olmak istemiştir (Roberts, 2023, 531-532).

Portekiz'den limanlarını İngiliz gemilerine kapamasını ve ülkedeki İngilizleri sınır dışı etmesini isteyen Napolyon taleplerine zamanında cevap gelmemesi üzerine Portekiz'i işgal etmeye karar vermiştir. Bu kapsamda müttefiki İspanya ile gizli bir antlaşma yaparak İspanya topraklarından geçme karşılığında İspanya'ya Portekiz topraklarından pay vermeyi kabul etmiştir. İspanya topraklarından geçen Fransız Ordusu Portekiz'i kolayca işgal etmiştir. Fakat Portekiz Kraliyet ailesi Brezilya'ya kaçmıştır (Pamukoğlu, 2021, 68; Roberts, 2023, 532).

Fransa Portekiz'i işgal ettiği sırada İspanya'da iç karışıklıklar artmaya devam etmiştir. Bu durum Napolyon'da İspanya'nın ele geçirilebileceği intibaını uyandırmıştır. Bu dönemde Prens Fernando'nun Napolyon'a başvurarak Bonaparte ailesinden biriyle evlenmek istemesi büyük bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Mareşal Murat komutasında Fransızlar İspanya'nın kuzeyinde toplanmaya başlamışlardır. Görünüşte Portekiz'deki kuvvetlere destek için toplanan kuvvetler önemli kaleleri ele geçirmeye başlamışlardır. Fransız desteği ile tahta çıkmayı uman Godoy bu duruma göz yummuştur. Ancak 17 Mart 1808 günü başlayan halk ayaklanması ile Godoy hükümetten çekilmek zorunda kalmıştır. Olayların devam etmesi neticesinde iki gün sonra Kral IV. Carlos tahttan çekilmiş ve Fernando tahta çıkmıştır. Durumdan yararlanmak isteyen Napolyon yeni kralı tanımamıştır. Fransız askerlerinin Madrid'e girmesi sonrasında Kral Carlos tahta geri dönmüştür. İspanyol halkı bu duruma tepki göstermemiştir. Napolyon sorunu çözmek için iki kralı Bayonne'a davet etmiştir. Burada Napolyon'un baskısı ile Fernando İspanya tahtını babasına, babası Carlos Napolyon'a, Napolyon ise abisi Joseph'e devretmiştir (Roberts, 2023, 534-538).

Zaman içinde Portekiz'deki Fransızları destekleme bahanesi ile İspanya'da toplanan Fransız askerleri İspanya'yı işgal için kullanılmıştır. İspanya'nın eski ve yeni kralı Fransa'da bulunurken Mareşal Murat İspanya'yı işgal etmeye başlamıştır (Pamukoğlu, 2021, 69). Eski Başbakan Godoy Fransızlar tarafından İspanya'dan çıkarılmıştır (Roberts, 2023, 538). Zayıf durumda bulunan İspanyol Ordusu Fransızlara gerektiği kadar karşı koyamamıştır (Hart, 2015, 174). Bu durum karşısında yavaş yavaş Fransız karşıtı direniş ortaya çıkmıştır. Madrid'de başlayan isyan Fransız kuvvetleri tarafından bastırılmıştır (Roberts, 2023, 540).

Bundan sonra İspanyol direnişi taşraya kaymaya başlamıştır. Direnişin temelini birbirlerinden bağımsız yerel oluşumlar teşkil etmiştir. Yine de küçük çetelerin Fransızları durdurmak için yeterli olmayacağı neredeyse herkes tarafından kabul edilmiştir. Kurulan direniş organizasyonlarının ilk etapta halkı orduya katılmaları için teşvik etmeleri mantıklı görünmektedir (Sanz, 2014, 123-124).

Napolyon İspanya'yı işgal ederken siyasi uygunluğun yanı sıra İspanyol donanmasının durumun da dikkate almıştır. Tarafalgar'daki kayba rağmen İspanyol donanmasının gücünü koruması Napolyon'a oldukça çekici gelmiştir. Yeniden İngiltere'yi istila etme planlarına dönüş yapması durumunda İspanyol donanmasının büyük katkı yapacağı düşünen Napolyon, İspanyol halkının ve özellikle orta sınıfının kendisine destek olacağını varsaymıştır (Roberts, 2023, 542-543). Ancak Fransa'dan oldukça farklı olan İspanya'da aydınlanmacı orta sınıf Katolik köylülerin yanında çok etkisiz kalmıştır. Bu durum Fransız karşıtı direnişin gittikçe artmasına yol açmıştır. Avusturya'nın savaşa hazırlanması da Napolyon'un durumunu kritik hale getirmiştir.

Fransız işgali İspanya içinde büyük karışıklıklara yol açmıştır. Yeni kralın sorunları çözememesi ve otorite kuramaması, soylular ile halk arasında yaşanan gerilimlerin artması, orduya katılanların büyük oranda firar etmeleri ülkede ciddi ayrılıklara sebebiyet vermiştir. Bu durum nedeniyle Fransız işgali sırasında İspanya'da oluşturulan direniş organizasyonları ilk etapta düzeni sağlamak ve sosyal sorunları çözmek üzerine odaklanmışlardır. İngiltere de Fransız karşıtı her oluşumu desteklemekten geri durmamıştır (Hart, 2015, 175; Sanz, 2014, 125). Fransızlara karşı gerilla savaşı yürütmek ilerleyen zamanda uygulamaya konmuştur.

İspanya ordusunda büyük firarlar göz önüne alındığında halkın bir kesiminin mücadele için çeteler kurması oldukça dikkat çekicidir. Yıllar içinde Fransız karşıtı direnişin artış gösterdiği dikkate alındığında halkın mücadeleden çok düzenli ordudan kaçtığını kabul etmek gerekir. Bunun temel nedeni halkın orduya güvenmemesi veya gerilla tipi mücadeleyi daha basit ve güvenli bulması olabilir. Ayrıca düzenli ordunun Fransızların Kral ilan ettiği Joseph'e itaat etme ihtimali de halkı orduya katılmaktan uzak tutmuştur.

General Dupont'un İspanyol Endülüs Ordusu karşısında yaşadığı yenilgi Fransız Ordusu'nun uzun yıllar sonra yaşadığı ilk büyük yenilgi olmuştur (Roberts, 2023, 544). Bu yenilgi bir yandan İspanyol düzenli ordusuna moral vermiş, İngilizleri Portekiz ve İspanya'ya yönelik girişimler için cesaretlendirmiştir. Ayrıca İspanyol

halkının ve gerilla çetelerinin mücadele azmini oldukça arttırmıştır.

Fransız Ordusu İspanyol gerillalar ile mücadele ederken Wellington Dükü komutasında İngiliz Ordusu Lizbon'a girmiştir (Pamukoğlu, 2021, 70). Portekiz'deki İngiliz Ordusu'nun varlığı Fransız Ordusu'nun gerillalar üzerine fazla yoğunlaşmasına mâni olmuştur. Ayrıca İngiliz deniz gücünün İspanya kıyılarına müdahale olasılığı da Fransızların tek bir noktaya odaklanmalarına engel teşkil etmiştir (Hart, 2015, 181). Bu faktörlerin gerilla çeteleri kurulmasını ve çetelerin varlıklarını sürdürmelerini kolaylaştırdığı şüphesizdir. Zaten ortada düzenli bir ordu bulunmadığı durumlarda gerilla mücadelesinin varlığını sürdürmesi ve başarıya ulaşması mümkün değildir.

Wellington Dükü'nün Mareşal Junot'yu iki kez mağlup ederek Portekiz'den çıkartması Napolyon'un İspanya'yı kontrol altına alma projesine büyük bir darbe indirmiştir (Roberts, 2023, 546). Bu durum İspanyol Ordusu ve gerillaları için büyük fayda sağlamıştır. Portekiz'deki İngiliz Ordusu Fransızların İspanyollara karşı kullanabilecekleri asker sayısını sınırlarken, İngilizlerin İspanyollara malzeme sevkini oldukça kolaylaştırmıştır. Bu olayın psikolojik anlamda olumlu etkisini de göz ardı etmemek gerekir.

İspanya'daki gerilla savaşının boyutu ise yıllar geçtikçe büyük gelişim göstermiştir. Kendi bildikleri bölgede mücadele eden küçük çeteler hızlı saldırılar ile Fransızlara önemli kayıp verdirmişlerdir. Bu mücadele esnasında çeteler daha çok Fransız ikmal ve haberleşme kollarını hedef almışlar ve saldırılar sonrasında hızlıca ortadan kaybolmuşlardır. Ayrıca çeteler neredeyse her zaman ciddi çatışmalara girmekten kaçınmışlardır. Bu mücadele tarzı halka daha güvenli hissettirmiştir (Sanz, 2014, 127).

Her gerilla savaşında olduğu gibi İspanyol direnişinde de çeteler yalnızca Fransızlarla çarpışmamışlardır. Sık sık yerel halkı soymak ve halktan zorla para toplamak gibi olaylar yaşanmıştır. Ayrıca farklı görüşe sahip çeteler arasında çatışmalar vuku bulmuştur. Bu durum savaşın getirdiği şiddeti daha da tırmandırmıştır.

İspanya'da yaşanan mücadeleyi sonlandırmak için Napolyon kendi yönettiği ordu ile İspanya'yı işgal etmeye karar vermiştir. 5 Kasım'da Ebro Nehri civarında ordusunun başına geçen Napolyon 2 Aralık günü Madrid'e girmiştir. Temelde İspanyol direnişi ortadan kaldırmak için harekete geçen Napolyon, İngilizlerin Portekiz üzerinden İspanya'ya ilerlemeleri üzerine rotasını Portekiz'e çevirmiştir. İngilizlerin geri çekilmeleri nedeniyle İngiliz Ordusu'nu yakalayamamıştır. Avusturya'nın savaşa karar verdiğini haber aldığında ise ordunun yönetimini General Soult'a devredip Fransa'ya dönmüştür (Roberts, 2023, 554-555). Bütün bunlar Napolyon'un İspanya'daki durumu öncelikli tehdit olarak görmediğini kanıtlamaktadır. Yine daha sonra İspanya'da direniş devam ederken Rusya seferine çıkması da bu durumu tasdik etmektedir.

İspanyol direnişi karşısında 1808-1814 arasında Fransız Ordusu İspanyol gerillalar ile şiddetli bir mücadeleye girmek zorunda kalmıştır. İspanya coğrafyasının fakirliği ve zorluğu Fransız Ordusu'nun bölgeden beslenmesine engel olmuştur. Bunun yanı sıra ikmal hatlarını çok önemli hale getirmiştir (Pamukoğlu, 2021, 68). Bu durum İspanyol gerillaların ekmeğine yağ sürmüştür. Sürekli hareket halinde olan, birden ortadan kaybolarak halkın arasına karışan, görünmez şekilde saldıran gerillalar karşısında Fransız askerleri sürekli güvenlik sağlamaya çalışmışlardır. Çatışmalardan ziyade görünmez bir düşmanın sürekli tacizlerine maruz kalmak Fransız Ordusu için çok tüketici olmuştur (Sutherland, 2021, 164). Psikolojik darbe bir kenara bırakılırsa çetelerin verdiği fiziksel hasar oldukça sınırlı olmuştur (Sanz, 2014, 127). Zaten sayıca az ve ateş gücü sınırlı olan yapıların düzenli bir orduya büyük miktarda kayıp verdirmesi imkansıza yakındır.

Fransızlar bu gerilla faaliyetleri karşısında sert önlemler alarak halkı korkutmaya çalışmışlardır (Sutherland, 2021, 171). Fakat bu durum genelde halkın tepki göstermesi ile sonuçlanmıştır.

Gerillaların kontrolden çıkarak halka zarar vermeleri ve birbirleri ile sürtüşmeleri her zaman kaçınılmaz olmuştur. Ayrıca gerillaların uyguladığı serbest tarzın ordudaki disiplin ve düzenin karşıtı olması nedeniyle pek çok general gerilla gruplarını disiplin altına almak istemiştir. Nitekim İspanya'da da durum farklı olmamıştır (Sutherland, 2021, 174).

İspanya'da direnişi yöneten Yüksek Komite ülkede düzeni sağlamak ve mücadeleyi daha merkezi hale getirmek için çeteleri düzenli orduya dahil etmeye çalışmış fakat beklediği sonucu alamamıştır. Yüksek Komite'nin yanı sıra pek çok yerel örgütlenme de çetelerin düzenli hale gelmesini istemişlerse de pek çok çete bu isteğe olumlu cevap vermemiştir (Sanz, 2014, 130). Bu durum tarih boyunca yaşanan gelişmelere paralellik göstermektedir.

Fransızlara karşı yürütülen gerilla mücadele İspanyol Ordusu'nda zihniyet değişikliğine de yol açmıştır. Halktan gelen bazı çete liderlerinin savaş sırasında başarı kazanmaları askeri liderlik için soylu aileden gelmenin şart olmadığını herkese göstermiştir. Bu durum İspanyol Ordusu'nda subay olmak için aranan soyluluk şartının sorgulanmasına yol açmıştır (Sanz, 2014, 131).

1810 yılından itibaren İngilizler gerilla savaşı için eğittikleri kişileri İspanya'ya sokmaya başlamışlardır.

Aynı zamanda mücadele de yer almak isteyen İspanyol ve Portekizlilere eğitim ve malzeme sağlamışlardır (Sanz, 2014, 132).

Savaşın son yılına gelindiğinde artık deneyim kazanmış olan çeteler, yıpranmış, sayıca yetersiz ve savaştan bıkmış olan Fransız Ordusu'na daha fazla kayıp verdirmeye başlamıştır (Sanz, 2014, 128). Bu durum İspanyolların tecrübe kazanması kadar Fransızların moral açıdan bozguna uğraması ile de ilgilidir.

Wellington Dükü'nün İngiliz ve Portekiz kuvvetleri ile Fransızları sıkıştırması, İspanyol düzenli ordusunun faaliyetleri gerilla çetelerine uygun ortamı sağlamıştır. Düzenli ordular gerillalara yeterli hareket imkânı sağlarken gerillaların faaliyetleri de düzenli orduların ilerleyişini kolaylaştırmıştır. Bu nedenle savaşın sonunda artık çökme noktasına gelen Fransız Ordusu karşısında gerillalar büyük başarılar kazanmaya başlamışlardır. Ancak Fransızların bu duruma gelmelerinde asıl etkenin gerillalar olmadığını unutmamak gerekir.

Askeri tarihin önemli isimlerinden Jomini bir milletin ayaklanmasının görkemli olduğu kadar çok tehlikeli sonuçlar doğurabilecek bir olay olduğunu vurgulamıştır. Clausewitz ise bir millet gerilla savaşına uygun topraklara, kaynaklara, askeri deneyime sahip olsa ve düşmanından nefret etse bile tehlike dolu bir ortamda halkın mücadeleyi uzun süre sürdüremeyeceğini ifade etmiştir (Sutherland, 2021, 178-179).

Nitekim Fransızlar Avusturya ve daha sonra ise Rusya ile savaştıkları için ikinci cephe durumuna düşen İspanya'da bunu başaramamışlardır. Bunun yanı sıra Portekiz'deki İngiliz Ordusu ile mücadele ettikleri için gerillalara karşı kullanabilecek kuvvet iyice azalmıştır. Gerillaların yarattığı psikolojik etkinin de katkısı ile sonunda Fransız Ordusu'nu İspanya'dan çıkaracak olan da Wellington Dükü'nün komuta ettiği İngiliz Ordusu'dur.

Fransa'nın İspanya'yı işgali sonrasında halkın oluşturduğu gerilla çeteleri Fransız Ordusu'na büyük sorun yaratmışlardır. İspanyol direnişi, galip tarafın zafer sonrasında elde ettiklerinin halkın mücadelesi ile ortadan kaldırılabileceğini veya sınırlandırılabileceğini herkese göstermiştir (Black, 2021, 177).

Savaşın sonuna gelindiğinde İspanyol Ordusu ve Ulusal Milis Güçleri gerilla çetelerini ortadan kaldırmak için harekete geçmişlerdir. Pek çok çetenin disiplinsiz davranışları ve eşkıyalık faaliyetleri dikkate alındığında bu karar mantıklı görünmektedir (Sanz, 2014, 133). Tarih boyunca yürütülen bütün gerilla mücadelelerinde de zafer sonrasında bu adım atılmıştır.

Genel olarak baktığımızda Fransız işgali sonrasında ortaya çıkan İspanyol gerillaların savaşın sonucu üzerinde etkileri tartışmalıdır. Şüphesiz gerillalar Fransız askerlerin psikoloji üzerinde büyük tahribat yapmışlar, Fransız Ordusu'nun zayiatını arttırmışlar ve Fransız lojistiğini akamete uğratmışlardır. Fakat İspanya'nın bağımsızlığa kavuşması Wellington Dükü'nün komuta ettiği İngiliz ve Portekiz kuvvetlerinin Fransızları İspanya'dan çıkartması sayesinde olmuştur. Bütün bunların yanı sıra İspanya işgali döneminde Fransa'nın Avusturya ile savaştığı, Napolyon'un Rusya seferine çıktığı ve son olarak Fransa'nın kendisine karşı kurulan koalisyonla mücadele ettiği dikkate alınmalıdır.

Anadolu'daki İşgaller ve Kuva-yı Milliye

Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı macerası büyük bir yenilgi ile son bulmuştur. İtilaf Devletleri ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki silahlı çatışmalara son veren ancak temelde İngiltere tarafından dikte ettirilen Mondros Mütarekesi son derece ağır şartlardan oluşmuştur. Mütarekedeki tehlikeli ve muğlak şartlara rağmen İstanbul Hükümeti ateşkesi olumlu bulduğunu açıklamıştır. Bu durum kamuoyunda iyimser bir atmosfer oluşturmuştur. Mütareke imzalanır imzalanmaz Osmanlı Ordusu'nda terhislerin başlaması Anadolu'yu savunmasız hale getirmiştir. Terhislere paralel olarak İtilaf Devletleri'nin Anadolu'da gerçekleştirmeye başladıkları işgaller Türk tarafındaki iyimser havanın hızlıca ortadan kalkmasına yol açmıştır. Mütarekenin üzerinden 15 gün geçmeden İtilaf donanması 13 Kasım 1918 tarihinde İstanbul'a girmiştir. Aynı süreçte Anadolu'daki İngiliz, Fransız ve İtalyan işgalleri hız kesmeden devam etmiştir (Küçük, 2020, 77). Ateşkes sonrasında yaşanan durum Türk halkında büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır.

Anadolu'daki işgaller, ordunun terhis edilmesi, İttihatçıların tutuklanıp Malta'ya sürülmeleri ve Ermeni olayları bahane edilerek yapılan idamlar kamuoyunda ciddi bir rahatsızlık yaratmıştır. Yaşananlara rağmen İstanbul Hükümeti'nin İtilaf Devletleri'nin suyuna gitmekten başka politika üretememesi ve bu tutum karşısında İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edilmesi Türk halkının sabrının taşmasına sebep olmuştur (Özkaya, 1992, 451).

İstanbul'da Damat Ferit Paşa Hükümeti Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkımı, ekonomik çöküntüyü ve galiplerin gücünü dikkate alarak politikasını İtilaf Devletleri'ni kızdırmamak üzerine tesis etmiştir (Ortaylı, 2018, 204). Paşa muhtemelen İtilaf Devletleri'nin gözüne girilmesi durumunda barış şartlarının yumuşak, İtilaf Devletleri'ne direnilmesi durumunda ise oldukça sert olacağını düşünmüştür. Fakat teslimiyetçi politikaya rağmen

yaşananlar dikkate alındığında Ferit Paşa'nın hesabının oldukça yanlış olduğu açıkça görülmektedir.

Anadolu halkı teslimiyetçi politikaların İtilaf Devletleri'ni durdurma ihtimali olmadığını İstanbul Hükümeti'nden çok daha önce fark etmiştir. İtilaf Devletleri'nin stratejik noktaları işgal etmeleri, orduyu terhise zorlamaları, silah ve cephanelere el koymaları üzerine kendisini tehdit altında hisseden bölgelerde halk direniş örgütleri tesis etmekten başka çıkar yol bulamamıştır. Böylece pek çok bölgede halk tarafından Müdafaa-i Hukuk veya Reddi İlhak cemiyetleri kurulmuş ve Kuva-yı Milliye dediğimiz silahlı çeteler tesis edilmiştir.

Mondros Mütarekesi imzalandığı anda muhtemel tehlikeleri İstanbul Hükümeti ile paylaşan fakat uyarıları dikkate alınmayan Mustafa Kemal Paşa ordu müfettişi olarak Samsun'a gönderildiğinde kafasındaki çözüm planını uygulama fırsatı bulmuştur. Paşa teslimiyetçi politikaların bir sonuç getirmeyeceğini bildiği için tek çıkar yol olarak halkın kendisini savunması gerektiğine inanmıştır. Böylece Samsun'a gelen Mustafa Kemal Paşa Anadolu'da başlamış olan direniş hareketlerini merkezi hale getirmek için adımlar atmıştır (Bay, 2013, 179. Paşa Anadolu'daki direnişin daha güçlü hale gelmesi için halkı kendi bölgelerinde Müdafaa-i Hukuk kuruluşları kurması için teşvik etmeye çalışmıştır (Mütercimler, 2016, 564). Müdafaa-i Hukuk ve Reddi İlhak kuruluşları kendi bölgelerinde Kuva-yı Milliye çeteleri oluşturma ve lojistik açıdan çeteleri destekleme konusunda kilit öneme sahip olmuştur. Atılan adımlar dikkate alındığında Millî Mücadele'nin erken döneminde Mustafa Kemal Paşa'nın düzenli ordu kurulana kadar Kuva-yı Milliye'yi faydalı bulduğu görülmektedir.

Batı Cephesi özelinde baktığımız zaman Yunan işgali karşısında 29 Mayıs günü Ali (Çetinkaya) Bey tarafından Ayvacık'ta kurulan çete bölgedeki ilk Kuva-yı Milliye teşekkülü olarak tarihe geçmiştir. Bölgede kısa süre içinde Soma'da Kazım (Özalp) Bey, Rasim Bey Ödemiş'te halkı silahlı mücadele için örgütlemişlerdir. Yörük Ali Efe ve Demirci Mehmet Efe bölge halkından kişiler de kurdukları çeteler ile mücadeleye katılırken, Akhisar-Salihli arasında bulunan Çerkez Ethem kısa sürede bölgedeki en etkin güç haline gelmiştir (Küçük, 2020, 77). Yunan tehdidi nedeniyle bölgede Kuva-yı Milliye hızlı bir gelişim göstermiştir. Bergama, Akşehir, Aydın, Denizli, Nazilli ve Alaşehir'de hızla kalabalık çeteler kurulmuştur (Özkaya, 1992, 456).

İstanbul Hükümeti'nin teslimiyetçi ve uysal politikasına rağmen halkın Kuva-yı Milliye yapıları tesis etmesi İtilaf Devletleri açısından şaşırtıcı olmuştur. Ortaya çıkan yapının çıkarlarını tehdit etmesinden endişe eden işgalciler İstanbul Hükümeti üzerinde baskı kurarak Kuva-yı Milliye'nin ortadan kaldırılmasını talep etmişlerdir. İtilaf Devletleri ile uyum içinde çalışmak isteyen Damat Ferit Paşa Anadolu'daki harekete karşı tutumunu sertleştirmekten geri durmamıştır (Özkaya, 1992, 460; Aydınel, 1990, 260).

Erzurum Kongresi'nde Mustafa Kemal Paşa işgaller karşısında direnebilmek için Kuva-yı Milliye'nin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Mütercimler, 2016, 616). İstanbul Hükümeti'nin İtilaf Devletleri'ni kızdırmama politikası dikkate alındığında Mustafa Kemal Paşa'nın stratejisinin Damat Ferit Paşa'dan ne kadar farklı olduğu kolaylıkla görülmektedir. Erzurum Kongresi'ndeki hareket tarzı aynı zamanda Millî Mücadele'nin başlarında Mustafa Kemal Paşa'nın Kuva-yı Milliye'yi faydalı ve gerekli bulduğunu açıkça göstermektedir.

Batı Cephesi'nde Kuva-yı Milliye ilk olarak gerilla savaşına çok uygun olmayan şekilde düşman ordusunu durdurma ve belirli bölgeleri savunma yolunda adımlar atmıştır. Ancak bu hatalı karardan hızlıca dönülmüş ve çetelerin saldırıları düşmanın ikmal hatlarına yönelmiştir. Ayrıca düşmanın cephe gerisinde sorun yaratmaya ve ilerleyen düşmanı taciz denemeleri ağırlık kazanmıştır. Kuva-yı Milliye başlangıçta bölgede bulunan Müdafaa-i Hukuk ve Reddi İlhak cemiyetleri tarafından organize edilmiştir. Ancak kısa süre sonra bazı çeteler kendi başlarına buyruk hareket etmeye başlamışlardır. Tarih boyunca gerilla savaşlarında yaşanan en büyük problemlerden birisi de budur. Bu durum Millî Mücadele sırasında da özellikle Batı Cephesi'nde meydana gelmiştir.

Mustafa Kemal Paşa gerekli uyarıları yapmış olsa da bazı kişiler mücadeleyi sürdürmek için Kuva-yı Milliye'nin yeterli olacağını savunmuşlardır. Fakat çeteler düzenli Yunan Ordusu'nun işgal sahasını genişletmesine engel olamamışlardır (Özkaya, 1992, 465). Hem işgallere direnmek hem de çetelerin halka karşı davranışlarını kontrol altına almak için bazı adımlar atılmıştır. Bu kapsamda Batı Cephesi'nde Kuva-yı Milliye Umum Kumandanlığı kurularak başına Ali Fuat Paşa getirilmiş ve böylece bölgedeki çeteler merkezi hale getirilmeye çalışılmıştır. Yapılan değişiklik akabinde düzenlenen Gediz Taarruzunda yine istenilen ölçüde başarı kazanılamamıştır (Selvi, 2009, 285).

Yunan Ordusu'nu durdurma veya cephe hattı savunma stratejisindeki başarısızlık sonrasında düşmanın ikmal hatlarını ve cephe gerisini hedef almaya başlayan Kuva-yı Milliye, 1920 yılından itibaren düşmanı düzenli olarak taciz etmeye başlamıştır (Özkaya, 1992, 471). Çetelerin stratejisindeki bu değişiklik gerilla savaşı prensiplerine dönüş olarak değerlendirilmelidir. Aslında çetelerin daha mücadelenin en başından beri uygulaması gereken yöntemin bu olduğu şüphesizdir. Zira ateş gücü sınırlı küçük çetelerin düzenli bir ordu karşısında cephe hattı savunma veya topyekûn muharebeye tutuşma şansı yoktur. Bu tarz oluşumların başarı için tek şansı düşmanın

küçük birimlerine saldırmak, düşmanın ilerlediği durumlarda muharebeden kaçınmak, düşmanın ikmal kollarını kayba uğratmak ve kesintisiz taciz saldırıları ile düşmanı psikolojik yıkıma uğratmaktır.

Mustafa Kemal Paşa yaşanan bazı sıkıntılar üzerine çetelerin halka zarar vermemesi için bazı adımlar atmak zorunda kalmıştır. Bu kapsamda Kuva-yı Milliye'nin ihtiyaçlarının ordu tarafından karşılanmasına karar verilmiştir. Yine çetelerin halka karşı davranışlarını ve askeri faaliyetlerini denetleme amacıyla müfettişlikler oluşturulmuştur (Güneş, 2024, 5) Millî Mücadele'nin başında Mustafa Kemal Paşa düzenli ordu kurma şansı olmadığı için mücadelenin Kuva-yı Milliye ekseninde yürütülmesini kabul etmiştir. Ancak bu durumda bile çeteleri belirli bir disiplin altında tutmak için büyük gayret göstermiştir. Nitekim Ankara'da meclis açıldığında hızlı şekilde düzenli ordu tesisi ve çeteleri orduya bağlama adımları atılması tesadüf değildir.

İstanbul'da toplanan son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin Misak-ı Milli'yi kabul etmesi Anadolu'yu parçalama maçındaki İtilaf Devletleri'ni oldukça kızdırmıştır. Türkleri cezalandırmak isteyen İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u işgal ederek meclisi bazı milletvekillerini tutuklamaları üzerine Mustafa Kemal Paşa'nın çağrısı ile Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılmıştır (Turan, 2020, 317). Mustafa Kemal Paşa Ankara'da açılan mecliste başkan seçilmiş ve Millî Mücadele'deki liderliğini pekiştirmiştir. Ancak Paşa henüz düzenli ordu teşkil edilmediği için İstanbul Hükümeti'nin kışkırtmasıyla Anadolu'nun çeşitli yerlerinde başlayan isyanları bastırmak için Çerkez Ethem'den faydalanmak zorunda kalmıştır.

Misak-ı Milli'nin kabulü sonrasında bir de Ankara'da meclis açılması İtilaf Devletleri'ni oldukça telaşlandırmıştır. Anadolu'daki hareketi bastırmak için İstanbul Hükümeti'nin yetersiz kalacağını fark eden İngiltere Yunanistan'ı kullanmaya karar vermiştir. İngiltere'nin teşviki ile 22 Haziran 1920 tarihinde Yunan Ordusu harekete geçmiştir. Kuva-yı Milliye Yunan Ordusu'nu durdurmada yetersiz kalmıştır. Yunanlıların ilerleyişi karşısında Kuva-yı Milliye'ye duyulan güven hızla azalmaya başlamıştır (Güneş, 2024, 7). Mustafa Kemal Paşa daha Millî Mücadele'nin başında ordu olmadan zafer kazanılamayacağını savunmuştur. Fakat eldeki imkanların yetersizliği ve pek çok kişinin Kuva-yı Milliye'nin yeterli olacağını savunması nedeniyle durumu kabullenmek zorunda kalmıştır. Zaman Paşa'yı haklı çıkarmış ve Yunan ilerleyişi durdurulamamıştır. Ankara'da meclis açılmış olması da düzenli ordu teşkil etmenin hukuki zeminini hazırlamıştır. Zaten Yunan Ordusu'nun Birinci Dünya Savaşı'nda yıpranmadığı dikkate alındığında küçük çetelerden büyük başarı beklemek fazlasıyla hayalperestliktir. Yunanistan'da savaş karşıtlığı oluşmaması, Yunan Hükümeti'nin ihtirasları ve İngiltere'nin Yunanistan'a desteği dikkate alındığında şartların Yunan ilerleyişini kolaylaştırdığı görülmektedir.

Kuva-yı Milliye'nin Batı Cephesi'nde yeterince başarılı olamamasına yol açan pek çok etmen bulunmaktadır. Öncelikle çetelerin elinde yeteri kadar nitelikli personel bulunmaması, silah ve cephane sıkıntısı, çeteler arasındaki koordinasyon eksikliği ve çeteler arasındaki rekabet direnişin etkinliğini ciddi ölçüde sınırlamıştır.

Batı Cephesi özelinde çeteler ile halk arasında bazı sorunlar da yaşanmıştır. Şüphesiz tarih bilgisi oldukça iyi olan Mustafa Kemal Paşa geçmiş örnekleri dikkate alarak bu tarz sıkıntıların yaşanacağını öngörmüştür. Bu kapsamda çeteleri kontrol etmek için bazı adımlar atılmış ve en sonunda tüm çetelerin orduya katılmaları istenmiştir.

Doğu Cephesi'nde de oldukça erken tarihte Kuva-yı Milliye yapılanması ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni bölge halkını Ermenistan ve Ermeni çetelerinin saldırılarına karşı korumak ve Ermenilerin yarattığı tehdidi bertaraf etmektir (Güneş, 2024, 9). Ancak buradaki durum Batı Cephesi'ne göre bazı farklılıklar da taşımaktadır. Bölgede Kazım (Karabekir) Paşa komutasında düzenli ordu birlikleri bulunması ve Doğu sınırının Gümrü Antlaşması ile güven altına alınması gibi etmenler nedeniyle bölgede çok fazla sıkıntı yaşanmamıştır.

İngilizler işgal ettikleri bölgeleri Fransızlara devrettikten sonra Güneydoğu Anadolu'da da Türk direnişi örgütlenmeye başlamıştır. Fransız Ordusu'nun bölgede asayişi temin etmek üzere oluşturduğu jandarma kuvvetine pek çok Ermeni'yi dahil etmesi bölge halkını tedirgin etmiştir. Fransız Ordusu'nda görev yapan Ermenilerin faaliyetleri neticesinde kısa sürede Türk direnişi büyümüştür. Anadolu'daki direnişi merkezi hale getirmeye çalışan Mustafa Kemal Paşa Sivas Kongresi sonrasında Temsil Heyeti Başkanı sıfatıyla Fransızlara direnen bölge halkını desteklemiştir. Sütçü İmam komutasındaki kuvvetler Maraş'ta 12 Şubat'ta Fransızları mağlup ederken, 7 Şubattan itibaren Ali Saib Bey komutasında Urfa'da silahlı mücadele başlamıştır (Küçük, 2020, 78). Adana ve Antep'te de Fransızlara karşı büyük bir direniş gösterilmiştir (Güneş, 2024, 8).

Kuva-yı Milliye en büyük başarıyı Güney Cephe'sinde kazanmıştır. Düzenli ordu desteği olmamasına rağmen bölge halkı Fransızları geri çekilmeye mecbur bırakmayı başarmıştır. Bu başarıda pek çok unsur etkili olmuştur. Öncelikle halkın yoğun bir şekilde mücadeleyi desteklemesi, kurulan çetelerin bölge halkı ile bir sürtüşmemeleri ve Ankara'dan gönderilen temsilcilerin halkı örgütleme konusunda başarılı olmaları ilk etapta

dikkat çekmektedir. Bunlar dışında coğrafyanın gerilla savaşına uygunluğu, Fransız kuvvetlerinin yetersiz oluşu, Fransa'da yükselen savaş karşıtlığı, imkanları kısıtlı olan Fransız Hükümeti'nin Suriye'yi elde tutmaya odaklanması Türk tarafının işini kolaylaştırmıştır. Ancak her şeye rağmen Türk tarafının organizasyon becerisi, fedakarlığı ve mücadele azmi gözden kaçırılmamalıdır.

Tarih boyunca başarılı olan gerilla savaşları incelendiği zaman düzenli ordunun rolü açıkça görülmektedir. Gerillaların başarılı olmaları düzenli ordu ile iş birliği içinde çalışmalarına bağlıdır. Bu durumun tek istisnası gerilla savaşının düzenli ordu tarafından yürütülmesi durumudur. Bu temel prensip Millî Mücadele'de de geçerli olmuştur. Doğu ve Batı Cepheleri Türk Ordusu'nun zaferi ile kapanmıştır. Güneyde ise Kuva-yı Milliye Fransızları Maraş ve Urfa'dan çıkartmayı başarmıştır. Fakat Adana ve Antep'in kurtarılması ve cephenin tamamen kapanması Sakarya Meydan Muharebesi sonrasında Fransa'nın Ankara Hükümeti ile anlaşması sonrasında gerçekleşmiştir.

Sonuç

Gerilla savaşı düzenli ordunun yenildiği ve ülkenin işgale uğradığı durumlarda önemli bir seçenektir. Ancak gerilla savaşında başarılı olmak için bazı unsurlara sahip olmak gerekir. Bu unsurların başında mücadelenin uygun personelle yürütülmesi gelmektedir. Merkezi bir yapı kurarak gerilla çetelerinin iş birliği içinde hareket etmelerini sağlamak son derece büyük önem arz etmektedir. Yine halkın mücadeleyi desteklemesi ve dış yardım temin edilmesi de son derece kritiktir. Son olarak gerilla savaşının düzenli ordu tarafından veya ordu ile koordineli şekilde icra edilmesi şarttır.

Gerilla mücadelesi sürdürmek bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu tarz bir mücadele yürütmek öncelikle şiddetin tırmanmasına ve bundan dolayı halkın fazlaca zarar görmesine yol açmaktadır. Savaşın getirdiği kaos ortamından faydalanmak için çetelere katılıp kişisel çıkar peşinde koşanların halka ve mücadeleye zarar vermeleri sık sık karşılaşılan bir diğer durumdur. Yine çetelerin nüfuz mücadelesi için birbirleriyle çatışma yaşamaları düşmana önemli fırsatlar sunabilir. Ayrıca çeteler kontrol altına alınmaya çalışıldıklarında neredeyse her zaman otoriteye isyan etmekten geri durmamışlardır.

Fransız işgali karşısında ortaya çıkan İspanyol gerilla hareketine baktığımız zaman faydalar ve sorunlar açısından tarih boyunca gerilla savaşlarında yaşananların tekrar ettiği görülmektedir. İspanyol gerillaların faaliyetleri Fransız askerlerini psikolojik açıdan hırpalamış ve Fransız Ordusu'nun zayiat rakamlarını arttırmıştır. İspanyol direnişi ayrıca Napolyon'un Avusturya ve Rusya ile savaşırken faydalanabileceği asker sayısını düşürmüştür. Bu nedenle İspanyol direnişinin Fransız İmparatorluğu'nun çöküşüne katkı sağladığı ileri sürülebilir. Fakat bütün bunlara rağmen İspanya'nın kurtarılmasında asıl rolü İngiliz ve İspanyol Ordularının oynadığını unutmamak gerekir. İspanyol ve Portekizli gerillaların faaliyetleri düzenli ordulara destek olmuştur.

İspanyol gerilla savaşı döneminde bu tarz mücadelelerin kronik sıkıntıları tekrar etmiştir. Gerilla çetelerinin koordinasyonsuz ve başına buyruk hareketleri etkinliklerini ciddi oranda azaltmıştır. Gerilla çeteleri arasındaki nüfuz mücadeleleri ve zaman zaman halka yönelik şiddet eylemleri savaşın getirdiği şiddeti oldukça arttırmıştır. Bu durum neticesinde çeteleri disiplin altına almak için çeşitli adımlar atılmış fakat savaşın sonuna kadar bu konuda başarı kazanılamamıştır.

Kuva-yı Milliye'ye baktığımız zaman gerilla mücadelesinin Güney Cephesi'nde büyük bir başarı kazandığının altını çizmek gerekir. Bölge halkı Ankara'nın organizasyon ve diplomasi desteği ile birlikte Fransızları Maraş ve Urfa'dan çıkartmayı başarmıştır. Bölgedeki direniş Fransızları Ankara Hükümeti ile masaya oturmak zorunda bırakmıştır.

Doğu Cephesi'nde düzenli ordu bulunması ve kısa süre içinde barış sağlanması neticesinde Kuva-yı Milliye çetelerine çok fazla ihtiyaç olmamıştır. Ermenilerle barış imzalandıktan sonra bölgedeki çeteler hızla ortadan kalkmıştır.

Kuvayı Milliye'nin Batı Cephe'sindeki hikayesi ise oldukça farklı gelişmiştir. Bölgede düzenli ordu kuvveti yokluğunda çeteler Yunan Ordusu'nun ilerleyişini durdurmaya çalışmışlardır. Yunan işgalinin genişlemesi neticesinde bölgedeki çete sayısı hızla artmıştır. Bölgede bulunan çeteler Yunanlılar ile mücadele etmenin yanı sıra Anadolu'da çıkan isyanları bastırmakla da görevlendirilmişlerdir. Kuva-yı Milliye her ne kadar Yunan Ordusu karşısında istenilen başarıyı kazanamasa da Ankara'da meclis açılana ve düzenli ordu yeniden tesis edilene kadar Millî Mücadele'ye önemli ölçüde zaman kazandırmıştır.

Batı Cephesi'nde gerilla savaşlarında yaşanan kronik sıkıntılar da meydana gelmiştir. Çetelerin gerilla savaşı prensiplerini başarılı şekilde uygulayamamaları, çeteler arasında koordinasyon eksiklikleri ve nüfuz mücadeleleri bölgedeki direnişin etkinliğini azaltmıştır. Çetelerin halka yönelik şiddet eylemleri neticesinde çetelerin disiplin altına alınması için bazı adımlar atılsa da istenilen ölçüde başarı elde edilememiştir. Son olarak

çetelerin Ankara Hükümeti ile yaşadığı sıkıntılar bölgedeki mücadelenin ordu temelinde yürütülmesine ve çetelerin ortadan kaldırılmasına yol açmıştır.

Kaynaklar

Aydınel, Sıtkı. (1990). Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekâtı. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
Bay, Austin. (2013). Atatürk Modern Türkiye'nin Kurucusu Dahi Generalden Liderlik Üzerine Dersler. İstanbul: Pegasus Yayınları.
Black, Jeremy. (2021). Dünya Tarihinde Askeri Strateji. İstanbul: Timaş Yayınları.
Black, Jeremy. (2023). Küresel Askeri Tarih. İstanbul: Yeditepe Yayınları.
Güneş, Günver, (2024). "Kuva-yı Milliye". Atatürk Ansiklopedisi. Erişim Tarihi: 10/05/2024. Erişim Adresi: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kuva-yi-milliye/
Hart, Liddell. (2015). Strateji Dolaylı Tutum. İstanbul: Doruk Yayınları.
Küçük, Cevdet. (2020). "Millî Mücadele". İslam Ansiklopedisi. 30. (s. 76-83). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Mütercimler, Erol. (2016). Fikrimizin Rehberi Gazi Mustafa Kemal. İstanbul: Alfa Yayınları.
Ortaylı, İlber. (2018). Gazi Mustafa Kemal Atatürk. İstanbul: Kronik Yayınları.
Özkaya, Yücel. (1992). "Kuva-yı Milliye". Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. 8(24). 451-480.
Pamukoğlu, Osman. (2021). Napolyon İmparator ve General. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
Roberts, Andrew, (2023). Napoleon. İstanbul: Kronik Yayınları.
Sanz, Maria. (2014). "Napolyon Döneminde Fransa'ya Karşı Yürütülen İspanyol Bağımsızlık Savaşı'nda Gayri Nizami Kuvvetler (1808-1814)". Tarih Dergisi. 0(59). s. 113-135.
Sutherland, Daniel. (2021). "Amerikan İç Savaşı Gerillaları". Antik Dönemden Günümüze Gayrinizami Harp. İstanbul: Kronik Yayınları.
Selvi, Haluk. (2009). "Sivas Kongresi". İslam Ansiklopedisi. 37. (s. 284-285). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Turan, Şerafettin. (2020). "Mustafa Kemal Atatürk". İslam Ansiklopedisi. 31. (s. 310-331). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Von Clausewitz, Carl. (2003). Savaş Üzerine. İstanbul: Eriş Yayınları.

Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

A COMPARISON ON THE SPANISH RESISTANCE AGAINST THE NAPOLEONIC OCCUPATION AND THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL ARMY

Çağdaş Yüksel

ABSTRACT

Guerrilla warfare has long been seen as an irregular and undisciplined struggle waged by adventure seekers. The fact that the parties exposed to guerrilla warfare labelled this type of struggle as banditry and brigandage has been the source of this style of historiography. However, guerrilla warfare has caused important turning points throughout military history. Guerrilla warfare, conducted in cooperation with the regular army, has often played a key role in the victory of the weaker side. In this study, the activities of the guerrilla gangs established by the Spanish after Napoleon's invasion of Spain and the Kuva-yi Milliye, which emerged in Anatolia against the invasions of the Allied Powers, were compared. In addition, the principles of guerrilla warfare and the extent to which these principles were implemented during these struggles were analysed.

Keywords: Mustafa Kemal Atatürk, Napoleon Bonaparte, the National Struggle, Guerrilla War